

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ) ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Чепуренко Янна Олексіївна,
к.і.н., доцент,
лабораторія зарубіжних систем
професійної освіти і навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

Вступ. Професійна (професійно-технічна) освіта у сучасних умовах стає все більш вагомим чинником розвитку економіки, промисловості, підприємництва, забезпечуючи і розвиваючи ринок праці, своєчасно реагуючи на його потреби, впроваджуючи виробничі, освітні, управлінські інновації. З розвитком технологій державно-приватного партнерства професійна (професійно-технічна) освіта почала впроваджувати їх у практику. Управління освітою в умовах державно-приватного партнерства набуває особливого значення, оскільки від застосування певних методів, механізмів, технологій, інструментів залежить ефективність та результативність співпраці, розвиток довгострокового взаємовигідного партнерства.

Мета роботи – визначити і обґрунтувати сутність поняття «Методи управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного пратнерства» та окреслити підходи до формування динамічної системи методів управління.

Матеріали та методи. Було проаналізовано результати дослідження особливостей розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в умовах державно-приватного партнерства таких вчених, як В. О. Радкевич [6], В. В. Попової [4], В. М. Мілюкова [2], О. С. Москвічової [3], В. В.Супрун [7], досліджено закономірності формування методів управління на основі певних підходів. Досліджуючи результати попередніх досліджень, було визначено науково обґрунтовану сутність державно-приватного партнерства, особливості

функціонування його у професійній (професійно-технічній) освіті. В дослідження було застосовано методи узагальнення, структурно-генетичного та структурно-функціонального аналізу, метод аналізу джерел.

Результати та обговорення. Висококваліфіковані робітники на ринку праці – це завжди велика перевага розвитку економіки, промисловості конкретного регіону і всієї країни. Досягти стану забезпечення вітчизняного ринку праці висококваліфікованими робітниками, спрямованими на ефективне впровадження інноваційних технологій, забезпечення світового рівня виробництва, конкурентоспроможності української економіки – основне із завдань професійної (професійно-технічної) освіти. Сталий розвиток професійної (професійно-технічної) освіти можливий на основі оптимізації управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти, їх адаптації до сучасних інноваційних виробничих, інформаційних та управлінських технологій, значної модернізації їх матеріально-технічної бази, розробки та впровадження сучасних освітніх програм, забезпечення відповідними кваліфікованими педагогічними та науково-педагогічним кадрами. Усі зазначені процеси потребують значних капіталовкладень у довгостроковій перспективі. Одним з найбільш ефективних інструментів залучення приватного капіталу є державно-приватне партнерство, яке у фінансуванні професійної (професійно-технічної) освіти може бути вагомою складовою разом з державним фінансуванням. Така форма співробітництва передбачає взаємовигідну співпрацю закладу освіти та приватного партнера, дозволяє закладу освіти більш ефективно вирішувати соціально-економічні завдання, сприяє підвищенню конкурентоздатності.

Закон України «Про освіту» визначає, що «державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки – передбачає: спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність; утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки; утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний

бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти; розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання; професійно-практичну підготовку; запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо; здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти» [5]. Отже, державно-приватне партнерство є складною динамічною системою, ефективність функціонування якої буде залежати від методів, технологій, механізмів та інструментів управління. Специфіка сутності державно-приватного партнерства та особливості його організації в освіті потребують і спеціальних методів, механізмів, інструментів і технологій управління, які дозволяють усім учасникам реалізувати можливості державно-приватного партнерства.

Звертаючись до поняття «управління», слід зауважити, що цей процес сутнісно визначається, як такий, що «забезпечує оптимальне функціонування та розвиток систем, узгоджує та координує діяльність людей щодо досягнення спільної мети» [1, с. 35.]. Традиційно під методами управління визначають систему прийомів і способів впливу суб'єкта управління на об'єкт управління для досягнення певної мети і отримання конкретного результату, реалізацію цілей та принципів управління. Методи управління визначаються, як певні способи і прийоми спільного взаємовигідного співробітництва, об'єднання ресурсів, відповідного розподілу ризиків та довгострокової співпраці.

Методами управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства є певні способи та прийоми, що застосовуються для управління довгостроковою взаємодією між закладом освіти та приватним партнером, ґрунтуються на засадах консенсусу, забезпечують шляхи досягнення спільних взаємовигідних цілей. Методи управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства спрямовуються на забезпечення реалізації процесів спільного фінансування закладів професійної (професійно-технічної) освіти, розроблення і розвиток сучасних інноваційних технологій освіти,

навчання, професійно-практичної підготовки кваліфікованих працівників відповідно до потреб конкретної галузі, регіону, підприємства-партнера. Таким чином, методи управління виступають вирішальним чинником реалізації проектів державно-приватного партнерства.

Для визначення спільних методів управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства доцільно визначити конкретні підходи, які забезпечать вибір раціональних та сприйнятливих методів для досягнення результатів партнерства. У застосуванні підходів можна виділити декілька груп: загальноуправлінські підходи; спеціальні підходи до управління освітою взагалі; підходи до управління певною системою освіти (зокрема, професійною (професійно-технічною) освітою) і підходи, які забезпечують процеси управління в конкретних умовах (зокрема, в умовах державно-приватного партнерства).

Для формування дієвих методів управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства доцільно виділити основні підходи, серед яких: системний підхід, який дозволяє застосовувати усі групи методів управління державно-приватним проектом, як складною системою взагалі, та окремими її елементами (організаційно-адміністративними, економічними та соціально-психологічними); функціональний підхід, що забезпечує формування методів управління державно-приватним проектом, як цілісним процесом реалізації управлінських функцій: планування, організування, мотивування, контролю та регулювання; синергетичний підхід, який забезпечуватиме довгостроковий характер співпраці в державно-приватному партнерстві та формування системи спільних цілей для забезпечення конкурентоспроможності усіх партнерів; діяльнісний підхід забезпечить застосування таких методів управління, які зумовлюють оптимальні дії з реалізації завдань проекту, ефективно застосування ресурсів та управління ризиками; ситуаційний підхід забезпечить такі методи управління, які орієнтовані на гармонійне, консолідоване та адаптоване управління конкретним державно-приватним проектом; підхід на

основі управління розвитком передбачає систему методів управління та розвитку, за допомогою якої досягаються результати, визначені та узгоджені всіма учасниками державно-приватного партнерства. Слід зауважити, що усі підходи до формування методів управління системою професійної (професійно-технічної) освіти в умовах державно-приватного партнерства мають застосовуватися комплексно і забезпечувати можливість їх реалізації, як закладом освіти, так і приватним партнером. Доцільний вибір підходів до методів управління дозволить здійснювати результативне управління професійною (професійно-технічною) освітою, що забезпечить ринок праці сучасними кваліфікованими робітниками і активно вплине на економічний розвиток країни. Спільні для партнерів підходи до методів управління в умовах державно-приватного партнерства зумовлюватимуть в подальшій співпраці злагоджену систему механізмів, інструментів і технологій управління.

Висновки. Методи управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства мають формуватися на основі підходів, які є більш раціональними для отримання результатів партнерства, мають забезпечувати довгостроковість спільної діяльності. При виборі методів з урахуванням змісту державно-приватного партнерства є доцільним застосовувати як традиційні методи управління, так і нові, такі, що формуються в сучасній системі управління. Для ефективного управління в умовах державно-приватного партнерства важливим також є такі підходи, які дозволять використовувати інноваційні методи управління та сприятимуть розвитку управлінської компетентності керівників-партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мармаза О. І. М. Менеджмент освітньої організації. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
2. Мілюков В. М. Управління розвитком державно-приватного пратнерства на сучасному етапі. *Економіка та управління підприємством*. 2011. №4. С.71-79.

3. Москвічова О. С. Державно-приватне партнерство у сфері професійної та вищої освіти. *Економіка і організація управління*. № 2 (22). 2016. С.291-299.

4. Попова В. В. Зміна парадигми державно-приватного партнерства у професійній (професійно-технічній) освіті. Інноваційна професійна освіта. Випуск 3(4): Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20 жовтня 2022 р.), 217-221. <https://lib.iitta.gov.ua/733396/>

5. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> .

6. Радкевич В. О. Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти і навчання в країнах європейського союзу. *Professional Pedagogics*, 2022. 2(25), 4-13. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.4-13>

7. Супрун В. В. Формування ефективної системи управління в професійній (професійно-технічній) освіті як пріоритет державної освітньої політики. *Вісник післядипломної освіти*. Випуск 9(38) «Серія «Управління та адміністрування» <https://doi.org/10.32405/2522-9958>